Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5089/23
6.3.2024. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Снежане Живковић, председника већа, Миленије Петричевић и Маје Чогурић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Сурла, адвокат из Београда, Прозорска 4, против тужених ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Драган Величковић, адвокат из Београда, Милентија Поповића 70/1, по тужби ради утврђења права власништва по основу својеручног завештања и по противтужби ради утврђења ништавости својеручног завештања, одлучујући о жалби тужених, изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П 30372/13 од 08.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 06.03.2024. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужених и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Трећег основног суда у Београду П 30372/13 од 08.03.2021. године у ставу првом, трећем и четвртом изреке.

УКИДА СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П 30372/13 од 08.03.2021. године у ставу другом изреке и **ОДБАЦУЈЕ** тужба тужиоца АА из ..., у делу којим је тражио да се наложи Републичком геодетском заводу – Служби за катастар непокретности Нови Београд да изврши упис права власништва на стану број ... у ..., улица ..., уписаног у ЛН број ..., на кат. парцели број ... КО ..., као недозвољена.

О б р а з л о ж е њ е

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је тужилац власник стана број ... у ..., улица..., уписан у ЛН број ..., на кат. парцели број ... КО ..., по основу својеручног тестамента иза пок. ГГ, а што су тужени дужни да признају и трпе. Ставом другим изреке, наложено је Републичком геодетском заводу – Служби за катастар непокретности Нови Београд да изврши упис права власништва на стану број ... у ..., улица ..., уписаног у ЛН број ..., на кат. парцели број ... КО ..., у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

Ставом трећим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужених којим су тражили да се утврди да је ништаво опроштајно писмо – завештање пок. ГГ, бивше из ... од 09.10.2009. године, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка солидарно исплате износ од 752.800,00 динара.

Против наведене пресуде тужени су благовремено изјавили жалбу, из свих разлога прописаних чланом 360. став 1. Закона о парничном поступку. Жалбене разлоге су навели и жалбени предлог изнели.

Тужилац је одговорио на жалбу тужених.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 372. Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС", бр.125/04 и 111/09), чије се одредбе примењују у конкретном случају на основу члана 506. став 1. важећег ЗПП ("Службени гласник РС", бр.72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је оценио да жалба тужених није основана.

У проведеном поступку, нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачке 1, 3, 5, 7. и 9. ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, због којих би побијана одлука морала бити укинута. Супротно наводима у жалби, није учињена ни битна повреда из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП, јер побијана пресуда садржи јасне и потпуне разлоге о битним чињеницама важним за правилно одлучивање, које нису у супротности са садржином изведених доказа, па пресуда нема недостатака због којих се не може испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, сада пок. ГГ, од оца ..., рођена ...1957. године, 12.10.2009. године око 17,00 часова на ..., у улици ... број ... у стану ДД из ..., затечена је мртва док су на радном столу затечена три опроштајна писма за мајку и оца, за адвоката и за пријатељицу ... Из обдукционог записника Института за судску медицину ВМА од 13.10.2009. године произилази да код покојне ГГ није доказано присуство опијата морфиске структуре, да је леш у стању трулежних промена, па се обдукцијом прави узрок смрти не може установити. Читањем првог опроштајног писма утврђена је следећа садржина: "Мама и тата, опростите ми ако можете. Мој живот више нема смисла. Никад немојте сумњати да сам Вас волела највише на свету. Моја последња жеља је да ме разумете и волите и не доводите у питање оно што сам оставила. У потпису овог текста је "Ваша ...", а испод потписа је текст садржине: Чекам Вас тамо где ћемо сви отићи, ја врло брзо. Још једном Вас молим да ми опростите. Увек сам Вас волела". Читањем другог опроштајног писма утврђена је следећа садржина: "Поштовани, сву документацију о мојој имовини имате Ви. Моја жеља је да све што је моје припадне АА, телефон ... Имам и рачун у "Raiffeisen Banci" а.д. У прилогу је моја лична карта и картица девизног рачуна. Све то желим да припадне горе наведеном. Моји родитељи имају своју имовину, стан по тужби за исељење. Нека са њом располажу по својој жељи. Сву моју личну имовину из овог изнајмљеног стана у ..., стан ..., као и све моје личне ствари, остављам ЂЂ, телефон .../моб. ... С поштовањем, ГГ, Београд, 09.10.2009. године", исто садржи и својеручни потпис. Читањем трећег

опроштајног писма утврђена је следећа садржина: “..., мој живот више нема смисла, једино теби то могу да кажем, ти разумеш. Опрости. Много сам те волела. ПС ово је АА доносио, а ја нисам могла да дајем родитељима. Не знам шта са тим да радиш/ уради шта хоћеш". У предмету Првог основног суда у Београду Р3 1987/11, покренут предлогом за проглашење тестамента АА од 14.06.2011. године, дана 21.11.2012. године одржано је рочиште у присуству АА у својству предлагача и ЕЕ и ЖЖ, у својству сведока, констатовано је да је Више јавно тужилаштво у Београду 11.07.2012. године доставило суду оригинал опроштајног писма пок. ГГ у розе коверти залепљено селотејпом и запечаћено нечитким печатом, те је суд у складу са одредбом члана 106 - 107. ЗВП, након читања прогласио опроштајна писма – завештања пок. ГГ уз констатацију да на све три стране опроштајног писма није ништа брисано, прецртавано нити сумњиво нађено, да је на оригиналу стављена клаузула о проглашењу, те да је исто депоновано са фотокопијом записника о проглашењу и предато у судски депозит ради чувања и исти се води под бројем Си-1040/12. Решењем Првог основног суда у Београду О.7687/10 од 13.01.2010. године за наследнике на заоставштини иза пок. ГГ, бивше из ... коју између осталог чини и право власништва на непокретности – двособном стану број ..., који се налази на првом спрату зграде број ... у улици ..., уписан у лист непокретности ... КО ..., оглашени су ВВ, мајка оставиље и ЗЗ, отац оставиље, обоје у делу 1/2, те су исти на основу овог решења уписани у ЛН број ... КО ... као носиоци приватне својине на предметном стану са 1/2 идеална дела. У току овог поступка, ЗЗ је преминуо 17.01.2011. године, за наследника на његовој заоставштини, коју између осталог чини и право сувласништва у делу 1/2 предметног стана оглашени су за наследнике тужиоци у овој правној ствари. Сада пок. ГГ боловала је од дијабетиса, претходно је била хоспитализована у трајању од 13 дана са препорученом терапијом, по занимању је била архитекта и у време смрти са сталним запослењем.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, а нарочито од чињенице да тужени у складу са правилом о терету доказивања чињеница, нису доказали да је пок. ГГ у време сачињавања предметног завештања, односно писања опроштајних писама, које је проглашено завештањем у судском поступку, била неспособна за расуђивање због чега не би могла да изрази своју праву вољу и да схвати правни значај и последице тог чина, првостепени суд је закључио да својеручно завештање није ништаво, будући да оставиља приликом његовог сачињавања није прешла границе недозвољеног располагања повредом императивних прописа, јавног поретка или добрих обичаја, као и да у време његовог сачињавања није била неспособна за расуђивање, те је применом одредби чланова 155. - 160. Закона о наслеђивању - ЗОН, закључио да је основан захтев тужиоца, и утврдио да он има право власништва на предметном стану, а по основу својеручног завештања сада пок. ГГ, проглашено пред судом у ванпарничном поступку у складу са одредбом члана 106. и 107. Закона о ванпарничном поступку, ценећи да је завештање пуноважно и да производи правно дејство, те да тестамент као јачи правни основ позивање на наслеђе него закон, будући да је у завештању изражена последња воља завештаоца.

На потпуно и правилно утврђено чињенично стање, које је првостепени суд правилно оценио у складу са одредбом члана 8. ЗПП, и која жалбом тужених није

доведена у питање, првостепени суд је правилно применио матријално право, када је одлучио као у ставу првом и трећем изреке побијане пресуде, дајући за своју одлуку довољне и јасне разлоге, које у свему прихвата и овај суд.

Наиме, правилно је првостепени суд најпре ценио основаност противтужбеног захтева, будући да је од његове основаности зависила и одлука о тужбеном захтеву. Тужени су као разлоге за ништавост предметног завештања навели недостатке у облику и форми завештања, будући да је исто сачињено у виду опроштајног писма, чињеницу да је у ванпарничном поступку проглашењу завештања нису присуствовали тужени, али и постојање мане воље на страни завештаоца и неспособност за расуђивање сада пок. ГГ у моменту сачињавања предметног завештања, тврдећи да иста није била способна да схвати значај и последице сачињавања завештања због своје дугогодишње болести као и због чињенице да се одлучила на суицид. Имајући у виду да се наведени разлози односе на разлоге рушљивости завештања, прописане одредбама чл. 164. - 168. ЗОН, а на које суд не пази по службеној дужности и дужан да је да се креће приликом одлучивања у границама постављеног тужбеног захтева, правилна је одлука првостепеног суда када исте није ценио, па с тим у вези нису основани наводи жалбе тужених којима се указује на недостатке у форми предметног завештања, а тичу се поступка проглашења, својеручног потписа пок. Јелене, као и саме садржине завештања. Следом наведеног, због повреде облика може се тражити поништај завештања сагласно одредби члана 164. ЗОН (што тужени нису тражили у овом поступку нити предлагали доказе на те околности), а не утврђење ништавости завештања. Наводи на које се указује у жалби већ су истицани у проведеном поступку и исте наводе је првостепени суд, по мишљењу овог суда као другостепеног, правилно оценио.

Такође, правилно је првостепени суд, у складу са одредбом члана 156. ЗОН, који прописује да је ништаво завештање између осталог и лица које због неспособности за расуђивање потпуно лишено пословне способности, закључио да предметно својеручно завештање није ништаво. Наиме, завештање је строго формални правни акт, чији је циљ да њиме завешталац обезбеди располагање својом имовином за случај смрти, те исто не производи правна дејства ако је стање свести завештаоца у време сачињавања било такво да због неспособности за расуђивање завешталац није могао да изрази своју вољу, независно од тога да ли је и формално био лишен пословне способности, што даље значи да само непостојање судске одлуке о лишавању пословне способности у време сачињавања завештања не значи да је завешталац у то време био способан за расуђивање, те да за лица која нису лишена пословне способности постоји претпоставка да су способни за расуђивање. Међутим та претпоставка је оборива, односно да се може оборити извођењем доказа вештачењем од стране судског вештака неуропсихијатријске струке на који начин би се утврдило да ли је завешталац у моменту сачињавања предметног завештања имао такво стање свести да је одржавало његову праву вољу и да је могао да схвати правни значај и последице својих поступака. Како међу парничним странкама није било спорно да је сада пок. ГГ била запослена као архитекта и радила до последњег дана, да није постојала судска одлука о лишењу пословне способности, првостепени суд је правилно закључио да је терет доказивања чињенице да је она у време сачињавања предметног завештања била неспособна за

расуђивање због чега није могла да изрази своју праву вољу и да схвати правни значај и последице тог чина, био на туженима који ову чињеницу нису доказали подобним доказним средством – неуропсихијатријским вештачењем, јер су у току поступка овај предлог повукли. Правилном применом одредби члана 250. став 1. ЗПП и правила о терету доказивања, првостепени суд је правилно закључио да тужени нису оборили претпоставку о способности завештаоца за расуђивање, односно нису доказали да је сада пок. ГГ у време сачињавања предметног завештања била неспособна за расуђивање, јер те чињенице се утврђују неуропсихијатријским вештачењем. Из наведених разлога, нису основани наводи жалбе тужених да предметно - опроштајно писмо, с обзиром на све околности у којима је настало, садржај опроштајног писма, различит изглед слова и њихов распоред, те здравствено стање покојне ГГ и њен карактер, указују да исто не може производити правно дејство завештања, због њене неспособности за расуђивање. Тужени осим изнетих тврдњи, нису предложили одговарајуће доказе (медицинско вештачење) из којих би се утврдило да пок. ГГ у време сачињавања завештања није била способна за расуђивање, па је код таквог стања ствари, првостепени суд правилно закључио да тужени нису доказали постојање овог разлога.

Нису основани жалбени наводи тужених којима оспоравају оцену изведених доказа и с тим у вези правилност утврђеног чињеничног стања. Наводима жалби тужени у ствари сами врше анализу исказа парничних странака и сведока и на свој начин интерпретирају чињенично стање. Првостепени суд је међутим, правилно применио одредбу члана 8. ЗПП којом је прописано да суд по свом уверењу, а на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка одлучује које ће чињенице узети као доказане. Иако при оцени доказа нема обавезу да се руководи било каквим формалним правилима, односно ограничењима, суд је дужан да сваки доказ засебно, а потом и све доказе заједно оцењује у складу са правилима логичког закључивања, општепознатим чињеницама и оним што је животно прихватљиво. Оцени исказа странака и сведока, у смислу наведене законске одредбе, као уосталом и оцени сваког доказа, претходи пре свега потпуна анализа садржине датих исказа у контексту оних чињеница које су суду потребне као битне за доношење одлуке. Слободна оцена доказа подразумева и слободно одлучивање суда које ће доказе извести ради утврђивања одлучних чињеница. У складу са наведеним, правилно је првостепени суд и на јасан, логичан и прихватљив начин, изнео садржину изведених доказа у образложењу пресуде и дао њихову оцену, и формирао своје уверење о доказаним, односно недоказаним чињеницама.

Апелациони суд у Београду је ценио и остале наводе које су тужени истицали у жалби, али како су исти без значаја на другачије одлучивање у овој правној ствари, другостепени суд их посебно не образлаже, сагласно одредби 382. ЗПП

Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је одбио жалбу тужених и потврдио првостепену пресуду као у ставу првом изреке, на основу члана 375. ЗПП.

Одлука садржана у ставу другом изреке ожалбене пресуде захваћена је битном повредом одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју

другостепени суд пази по службеној дужности, а којом је прописано да битна повреда одредаба парничног поступка увек постоји ако је одлучено о захтеву који не спада у судску надлежност. Наиме, тужилац је тужбом тражило да се наложи Републичком геодетском заводу – Служби за катастар непокретности Нови Београд да изврши упис права власништва на стану број ... у ..., улица ..., уписаног у ЛН број ..., на кат. парцели број ... КО ... Међутим, у овом поступку није могуће тражити такву правну заштиту, имајући у виду одредбу члана 1. ЗПП, која регулише поступање суда у парничном поступку, с обзиром на то да се у конкретном случају ради о материји регулисаној Законом о поступку уписа у катастар непокретности и водова, којим је прописан поступак уписа, као и надлежност органа који врши упис стварних и других права на непокретностима, због чега суд није овлашћен да поступа тако да формира обавезу управног органа на начин на који то тужилац тим делом тужбеног захтева тражи. Имајући у виду наведено, донета је одлука као у ставу трећем изреке ове пресуде, применом одредбе члана 376. став 2. ЗПП.

Другостепени суд је приликом доношења одлуке о жалби тужених посебно имао у виду да је првостепени суд био дужан, обзиром на то да је тужба у овој правној ствари поднета 28.06.2010. године, да примени Закон о парничном поступку (“Службени гласник РС", бр.125/04 и 111/09), док из образложења пресуде произлази да је применио одредбе чл. 228, 229, 231. и 259. (погрешно наведено 260. став 1.) Закона о парничном поступку(“Службени гласник РС", бр.72/11, са каснијим изменама и допунама). Међутим, уочени недостатак био је правно ирелевантан за доношење другачије одлуке о жалби тужених, с обзиром на то да би одлука о тужбеном захтеву била идентична донетој првостепеној одлуци применом одредаба чл. 220, 221, 223 и 249. ЗПП (“Службени гласник РС", бр.125/04 и 111/09).

Потврђена је и одлука о трошковима поступка, на основу члана 387. тачка 2. ЗПП, јер је донета правилном применом одредаба чл. 146, 149, 150 и 159 ЗПП, с обзиром на исход спора и постигнути успех странака, те њихова висина одмерена правилном применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, важеће у време доношења првостепене пресуде и Таксене тарифе која је важила у време настанка таксене обавезе.

Председник већа-судија,
Снежана Живковић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић